

متن پرسش

باسلام خدمت استاد عزیز و ارجمند. چندی پیش سوالی با این عنوان که چرا شیطان مستقیماً با خدا گفتگو میکند ولی انسانهای کامل با حجاب مطرح نمودم که جواب فرمودید چیزی که حکایت کند گفتگوی شیطان با خدا بدون حجاب بوده نداریم. حال سوال اینجانب این است که چرا علامه حسن زاده آملی در کتاب الهی نامه خود می فرماید: الهی ابلیس رجیم را بلاواسطه خطاب کنی، و انسان کامل را من وراء حجاب، که نه آن آیت قرب است و نه این راییت بعد. و همچنین شاگرد ایشان آیت الله صمدی آملی در کتاب حضور و مراقبت خود می فرماید: شیطان به خدا گفت حال که مرا از درت راندی بندگان تو را گول می زنی، در این آیه کاف خطاب دارد و نشان می دهد که شیطان مستقیماً با خدا صحبت کرده است. باتشکر و سپاس فراوان.

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیکم السلام: خطاب خدا برای همه هست، حتی شیطان، خطاب ما هم به خدا به صورت عادی برای همه ممکن است، گفت: «یار نزدیکتر از من به من است... این عجب بین که من از وی دورم» حال اگر بنده‌ی بزرگی مثل حضرت موسی «علیه السلام» بخواهد قربی داشته باشد ماوراء آن نوع نزدیکی عمومی، باید از طریق واسطه باشد زیرا هیچ موجودی نمی‌تواند در عرض خدا قرار گیرد. موفق باشید